

Rasa Reizgevičienė, Marius Reizgevičius

Šiaurės Lietuvos kolegija, Šiaulių universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Įvadas

Vienas iš profesinio bakalauro studijas vykdančių aukštųjų mokyklų tikslų – garantuoti studijas, teikiančias asmeniui aukštąjį koleginių išsilavinimą ir aukštojo mokslo kvalifikaciją, tenkinančias Lietuvos valstybės bei visuomenės ir ūkio reikmes ir atitinkančias mokslo bei naujausių technologijų lygį, profesinės veiklos praktikoms ir praktiniam rengimui skiriant ne mažiau kaip trečdalį studijų programos apimties (Bendrieji reikalavimai..., 2010; Lietuvos Respublikos..., 2009). Nors studijų programos organizuojamos taip, kad minėti reikalavimai būtų įgyvendinti, Lietuvos aukštosios mokyklos – universitetai, kolegijos – darbdavių dažnai kritikuojami dėl nepakankamo praktinių įgūdžių ugdymo. Šiaulių universiteto mokslininkų atliktas tyrimas (Balčiūnas, Valuckienė ir kt., 2010) parodė, kad aukštojoje mokykloje įgytos studentų teorinės žinios Verslo sektoriaus atstovų vertinamos kritiškai. Ši vertinimą sąlygoja ne itin palanki darbdavių atstovų nuomonė apie aukštosiose mokyklose įgyjamų teorinių žinių atitiktį profesinės veiklos pasauliui ir darbo rinkos reikalavimams, praktinių įgūdžių ugdymą. Praktiku nuomone, aukštosios mokyklos yra nemažai atitrūkusios nuo realios situacijos. Akademinei bendruomenei trūksta tiesioginio sąlyčio su įmonėse vykstančiais pažangiais ekonominiais ir vadybiniais procesais. Aukštosios mokyklos per daug dėmesio skiria fundamentaliosioms žinioms ir nesirūpina jų adaptacija realiame kontekste. Todėl sunkiai įmanoma parengti būsimą specialistą sėkmingai veiklos praktikai pažangiais valdymo metodais ir moderniomis technologijomis savo veiklą grindžiančioje įmonėje. Reaguodamos į darbdavių kritiką, aukštosios mokyklos priverstos ieškoti netradicinių studijų būdų ir formų, kurios suteiktų studentams praktinių įgūdžių, ugdytų gebėjimus sėkmingai veikti profesinėje srityje. Vienas iš būdų praktikos ir teorijos ryšiui stiprinti – tris dešimtmečius Didžiojoje Britanijoje sėkmingai naudojamas profesinės veiklos integravimo į studijų procesą (*Work Integrated Learning: WIL*) modelis, orientuotas į studentų mokymosi patirtį darbo vietoje.

Tyrimo tikslas – įvertinti WIL metodikos taikymą, organizuojant profesinės veiklos praktikas teoriniu ir praktiniu aspektu.

Uždaviniai: Apibūdinti WIL sampratą ir taikymą studijų procese teoriniu aspektu; įvertinti WIL

metodikos pritaikymą, organizuojant profesinės veiklos praktikas.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, inovatyvių studijų metodų tematika, Šiaurės Lietuvos kolegijos studentų, dalyvavusių bandomojoje praktikoje, organizuotoje pagal WIL metodiką, anketinė apklausa, tatorių anketinė apklausa.

Tyrimo rezultatai

Tyrimo metu įvertintas WIL metodikos pritaikomumo teorinis ir praktinis aspektas, analizuojant Šiaurės Lietuvos kolegijos Finansinių institucijų ekonomikos studijų programos studentų, dalyvavusių bandomojoje praktikoje, organizuotoje pagal WIL metodiką, vertinimas. Siekiant įvertinti sėkmingai pritaikytus ir tobulintinus WIL metodikos aspektus, išanalizuoti Finansinių institucijų ekonomikos studentų lūkesčiai prieš bandomąją praktiką ir anketinės apklausos būdu įvertintas praktikos organizavimo procesas: pasirengimo praktikai organizavimas, praktikos užduočių tinkamumas ir naudingumas, praktikos atlikimo eiga, praktikos įvertinimas, praktikos dokumentų naudingumas, nauda, gauta praktikos metu, mentoriaus ir tutoriaus vadovavimas. Tyrimo metu nustatyta, kad palankiausiai studentai įvardijo mentoriaus pagalbą, rengiant praktikos dokumentus. Silpniausiai buvo įvertintas susitarimas dėl vertinimo tvarkos. Dauguma apklausos dalyvių sutiko, kad atliekant prieš praktiką žinomą, su mentoriumi ir tutoriumi iš anksto suderintą, įmonei reikalingą ir praktinį pritaikomumą turinčią užduotį, sėkmingai buvo panaudotos žinios, įgytos studijų metu, praktikos užduotis buvo įdomi ir prasminga. Iš visų praktikos atlikimo etapo vertinamų kriterijų geriausiai studentai įvertino įmonės suteiktą informaciją, reikalingą užduočiai atlikti, kolektyvo geranoriškumą, priimant praktikantą, padedant jam jaustis kolektyvo dalimi, užduoties rezultatų praktinį pritaikomumą tolimesnėje įmonės veikloje. Tuo tarpu įmonės praktikos vadovo dėmesys studentui iš šio etapo vertinamųjų kriterijų įvertintas silpniausiai. Iš visų praktikos dokumentų, studentų nuomone, naudingiausia buvo gautinė *praktikos ataskaita*, padėjusi studentui pačiam pamatyti ir įsivertinti praktinės veiklos pasiekimus, *profesinio tobulėjimo planas*, paskatinęs mąstyti, ką žino ir gali, ko nori išmokti ir sužinoti praktikos metu studentas, *praktikos programa*, padėjusi tiksliai suplanuoti ir vykdyti veiklas.

WIL metodo teorinis aspektas

WIL metodo taikymo mokymo procese pradžia laikomas 1980–1990 m. laikotarpis. Nuo 1980 m. inovatyvių studijų metodų diegimą Didžiojoje Britanijoje paskatino valdžios institucijų dėmesys ir finansinė parama. Praėjus 15 metų nuo WIL

metodo diegimo ir taikymo pradžios vienam iš intensyviausiai šį metodą taikančių universitetų skirtas Karalienės metų apdovanojimas, pripažįstant darbu pagrįsto metodo aktualumą, reikšmingumą, naudingumą aukštojo mokslo procesams. WIL metodo sąvokos pateikiamos 1 lentelėje:

1 lentelė. *WIL metodo sąvoka*

Autorius	Metai	Apibūdinimas
D. Bound, J. Garric	1999	Universitetinės programos sujungiančios universitetus ir darbdavius ir sukuriančios naujus mokymosi būdus darbo vietoje. Šios mokymosi programos tenkina studentų poreikius, prisideda prie ilgalaikio organizacijos vystymosi, yra akredituotos universitetų studijų programos
D. Bound, N. Solomon	2003	Viena iš nedaugelio aukštojo mokslo naujovių, sugebančių tenkinti kintančius ekonomikos, socialinės, švietimo sistemos poreikius
J. Burton, N. Jackson	2003	Mokymas geografiniu požiūriu vykstantis darbo vietoje, gerinantis darbo rezultatus, skatinantis geriau išnaudoti sukauptą darbo patirtį
C. Costley, A. A. Abukari, B. Little	2008	Tai mokymasis darbe, mokymasis dirbti, mokymasis dirbant
C. Costley, N. Shukla, I. Inceoglu	2009	Mokymosi procesas, dėmesį sutelkiantis į kritinio mąstymo ugdymą, užsiimant konkrečia darbine veikla, palengvinantis žinių įsisavinimą ir jų praktinį taikymą, padedantis įgyti reikalingų įgūdžių ir gebėjimų

Visų pirma WIL metodas – mokymosi būdas, tam tikrais procesais paremtas žinių įgyjimo kelias. Šiuo sąvokos kontekstu tyrimuose vadovaujasi L. Sajienė, D. Kondrotavičienė, (2007). Pavadinimas „*work integrated learning*“ dažnam gali asocijuotis su mokymu, vykdomu darbe, t. y. to paties turinio užsiėmimų perkėlimas iš universiteto auditorijos į kitą erdvę – darbą. J. Burton, N. Jackson (2003) WIL metodu organizuotą mokymą apibūdina kaip vykstantį darbe – per darbe vykdomą veiklą, ne per į darbo erdvę perkeltas paskaitas, kaip būdą, mokantį dirbti, mokymosi procesą, įgyvendinamą užsiimant darbine veikla.

Paprastai WIL metodas pasižymi šiomis savybėmis: 1) partnerystė tarp išorinės organizacijos ir aukštojo mokslo paslaugas teikiančios institucijos, 2) partnerystė sudaro prielaidas infrastruktūros, reikalingos praktiniam mokymui užtikrinti sukūrimui, 3) kuo daugiau mokymo procesų yra vykdoma ne aukštojo mokslo organizacijos auditorijose, o darbo vietoje, tuo didesni pokyčiai vyksta pačioje organizacijos infrastruktūroje, sudarant sąlygas darbuotojams mokytis darbo vietoje, 4) mokymas pradedamas ne sukuriant visiems vienodą studijų programą, o nustatius kiekvieno individualaus studento kompetencijas bei identifikavus studento pageidaujamus įgyti įgūdžius (Bound, Solomon, 2003; Costley, Abukari, Little, 2008).

Į panašias WIL modelio savybes dėmesį atkreipia D. Lepaitė ir kt. (2011), teigdami, kad sėkmingą WIL modelio pritaikymą Lietuvos aukštojo mokslo praktikoje lemia šios charakteristikos: ryšių palaikymas tarp aukštosios mokyklos ir veiklos orga-

nizacijų; bendradarbiaujančių organizacijų (aukštosios mokyklos ir praktikos vietos organizacijos) institucinių išipareigojimų laikymasis; praktikos vietų organizacijų atstovų išitraukimas į praktikos vietas, kaip mokymosi aplinkos, rengimą; gerai organizuota praktikos vadyba, kuri užtikrintų profesinės veiklos patirties kaupimo galimybes.

WIL metodo taikymo studijų procese praktinis aspektas

Šiaurės Lietuvos kolegija, bendradarbiaudama su Šiaulių universitetu, Šiaulių valstybine kolegija ir Šiaulių pramonininkų asociacija, dalyvavo projekte „*Ekonomikos ir verslo vadybos I pakopos studijų programų studentų praktikų organizavimo modelis apdirbamosios gamybos sektoriuje, remiantis WIL metodika (UNIWIL)*“ VP1-2.2-ŠMM-07-K-01-005. Jo metu Verslo vadybos ir Renginių verslo vadybos bei Finansinių institucijų ekonomikos studijų programos nuolatinė studijų trečio kurso studentai profesinės veiklos praktiką atliko Šiaulių miesto gamybos sektoriaus įmonėse pagal WIL metodiką. Organizuojant praktiką ir vertinant jos rezultatus, vadovautasi šio projekto metu parengtomis Praktikos metodinėmis rekomendacijomis (Balvočiūtė ir kt., 2011; Juozaitienė ir kt., 2011). Siekiant įvertinti bandomosios praktikos pagal WIL metodiką teigiamus ir tobulintinus aspektus, organizuota anketinė apklausa. Apklausoje dalyvavo profesinę praktiką pagal WIL metodiką atlikę Finansinių institucijų ekonomikos studijų programos studentai, tutoriai (UAB „Kalvis“, UAB „Putokšnis“, UAB „Reklamos kontaktai“, UAB „El-

ga“ paskirti praktikos vadovai) ir savo refleksiją perteikęs mentorius.

Prieš praktiką buvo vykdoma studentų apklausa, siekiant nustatyti jų lūkesčius išeinant į praktiką (2 lentelė). Studentams buvo pateikti atviro tipo klausimai: Ko tu tikiesi iš tave priimančios įmonės? Kokia ji turi būti, kad galėtų sėkmingai priimti studentus

praktikai? Koks turi būti, ką turi žinoti, išmanyti studento praktikos vadovas aukštojoje mokykloje (dėstytojas)? Koks turi būti, kokiomis savybėmis turi pasižymėti studento praktikos vadovas įmonėje (įmonės darbuotojas)? Kokios naudos sau tu tikiesi gauti atlikdamas praktiką?

2 lentelė. *Studentų lūkesčiai, susiję su būsima praktikos vieta*

Kategorija	Iliustruojantys teiginiai
Praktikos užduočių turinio aiškumas, praktinis pritaikomumas, reikšmingumas įmonei	<i>Įmonėje būtų išsamiai paaiškintos užduotys, kurias turiu atlikti. Skirs aiškias ir reikšmingas užduotis įmonei. Užduotys suteiks naudos ir pačiai įmonei. Užduotys turėtų sietis su studijuojamais dalykais, kad būtų galima teorines žinias pritaikyti praktikoje. Savo teorines žinias galėsiu pritaikyti praktiškai. Savo teorines žinias galėsiu realizuoti praktikos metu. Aiškiai išdėstyti užduotis</i>
Geras mikroklimatas	<i>Bendravinimas. Tikiuosi, kad kolektyvas priims kaip lygiavertį narį. Tikiuosi abipusio bendradarbiavimo</i>
Pozityvus požiūris ir patirtis bendraujant su praktikantais	<i>Įmonė turi būti pasiruošusi suteikti praktikantui naujų įgūdžių, leisti tobulėti. Turėtų noriai priimti studentus. Turi išvelgti jaunų žmonių perspektyvą darbe</i>
Sėkminga įmonės veiklos istorija	<i>Įmonė turi turėti tikslus ir aiškius savo veiklos tikslus, planus. Įmonė turi būti sėkmingai veikianti, kuri nebankrutuotų</i>
Praktikos vietos tinkamumas	<i>Įmonė turi sietis su specializacija, kompetencijomis. Įmonė turėtų atitikti studijų programą. Užduotys atitiks studijų programą. Tikiuosi gauti naudingos informacijos, kurios gali prireikti atliekant panašų darbą. Tikiuosi, kad įmonėje įgausiu naujų įgūdžių, žinių. Patogios darbo vietos</i>

Analizuojant studentų lūkesčius būsima praktikos vietai, pastebėta, kad studentai, rinkdamiesi potencialią savo praktikos atlikimo vietą, norėtų, jog pakankamai dėmesio būtų skiriama praktikos užduoties formulavimui. Studentų nuomone, praktikos vietoje turėtų vyrauti palankus mikroklimatas, įmonė turėtų būti įgijusi patirties, priimdama studentus – prakti-

kantus. Kaip svarbius veiksnius, renkantis praktikos vietą, studentai nurodė pozityvų darbuotojų požiūrį į praktikantus, „fizinės“ praktikos vietos pritaikymą praktikanto veiklai (darbo vieta, kompiuteris ir t. t.). Studentai nurodė, jog norėtų praktiką atlikti sėkmingai veikiančioje įmonėje (3 lentelė).

3 lentelė. *Studentų lūkesčiai, susiję su praktikos vadovais kolegijoje (mentoriumi) ir įmonėje (tutoriumi)*

Iliustruojantys teiginiai apie mentorį	Kategorija	Iliustruojantys teiginiai apie tutorių
<i>Turi turėti pakankamai žinių, susijusių su studijų programa. Turėti kompetencijų, žinių ir įgūdžių toje srityje, kurioje studentas atlieka praktiką. Turėti pakankamai profesinių žinių. Išmanyti, kas susiję su studijuojamu dalyku</i>	Savo srities specialistas	<i>Turi išmanyti tai, ką daro. Kvalifikuotas asmuo. Turintis daug žinių. Gerai išmanyti savo srities veiklą. Intensyviai stebėti pokyčius, vykstančius aplink</i>
<i>Paaiškinti nesuprantamas užduotis. Padėti studentui iškilus tam tikiems klausimams. Noriai padėti studentui, iškilus klausimams</i>	Geras edukologas	<i>Konkrečiai išdėstyti darbo tikslus. Svarbus užduoties paaiškinimas. Žinoti, kokios užduotys yra tinkamos studentams. Skiriantis aiškias ir tikslingas užduotis. Sugebėti, išvelgti jų gabumus ir motyvus (gebėti) sudominti studentą</i>
<i>Turi būti komunikabilus ir noriai bendrauti su studentu. Turi būti aktyvus, bendraujantis, domėtis apie studento praktikos atlikimo vietą. Domėtis, kaip sekasi studentui praktikos metu. Turi save vertinti pozityviai ir pasitikėti saviimi. Gerai organizuoti savo laiką, būti bendraujantis</i>	Turintis komunikacinių bei vadovavimo gebėjimų	<i>Svarbus bendravimas. Paslaugus. Supratingas. Komunikabilus, sugebantis vadovauti. Turėtų vertinti ir gerbti žmones. Komunikabilus. Gebėti vertinti ir spręsti iškilusias problemas. Turėtų rūpintis darbuotojais, domėtis jų atliekamu darbu, priimti darbuotojų siūlymus, galinčius</i>

<i>Turi domėtis, kaip sekasi studentui naujoje aplinkoje. Domėtis studento pasiekimais praktikoje. Turi būti komunikabilus. Turi būti atsakingas. Norai priimti studentų siūlomas idėjas. Bendravimas su studentu</i>		<i>įtakoti įmonės veiklą. Pakantus, dalykiškas ir korektiškas</i>
<i>Išmanyti įmonės veiklos specifiką, kad galėtų teisingai įvertinti studento įgyjamą žinias. Išmanyti įmonės, kurioje atliekama praktika veiklos specifiką</i>	Išmanantis įmonių veiklos specifiką	–
–	Pozityviai nusi- teikęs studentų atžvilgiu	<i>Aktyviai padėti iškilus klausimams. Suinteresuotas, kad studentas praktikoje įgytų kuo daugiau naujų žinių. Turintis laiko praktikantui. Norėtų supažindinti studentą su įmonės veikla. Suinteresuotas padėti studentui gerai atlikti pateiktas užduotis</i>

Tiek praktikos vadovui kolegijoje (mentorui), tiek praktikos vadovui įmonėje (tutorui) studentai kelia panašius reikalavimus. Bandomojoje praktikoje dalyvavusių būsimų finansinių institucijų ekonomikos specialistų teigimu, mentoriai ir tutoriai visų pirma turėtų būti geri savo srities specialistai, geri edukologai, gebantys perteikti turimas žinias ir

mokyti kitus, turėti komunikacinių bei vadovavimo gebėjimų, organizuojant praktikanto darbą. Pasak studentų, mentorius, be visų išvardytų savybių ir gebėjimų, turėtų išmanyti įmonės veiklos specifiką, o tutorius – turėti pozityvų, geranorišką požiūrį į ateinančius praktikantus (4 lentelė).

4 lentelė. *Studentų lūkesčiai, susiję su praktikos nauda*

Kategorija	Ilustruojantys teiginiai
Reikalingos žinios ir gebėjimai	<i>Įgyti naujų žinių, kurias galėsiu pritaikyti ateityje. Savo teorines žinias pritaikyti praktiškai. Įgyti papildomų žinių, kurios būtų pritaikomos ateityje. Dar labiau išlavinti savo įgūdžius, atliekant darbą grupėje. Gausiu informacijos apie veiklą. Ppraktikos vietoje matysiu, kaip viskas vyksta. Tikiuos gauti reikalingų praktinių žinių, kurios praverstų ateityje. Savo teorines žinias pritaikyti praktikoje, įgyti reikalingų įgūdžių. Galėsiu panaudoti visas teorines žinias. Tobulėti ir gilinti ne tik teorines, bet ir praktines žinias. Pritaikyti teorines žinias praktiškai. Įgyti žinių apie įmonę. Darbas komandoje, užsienio kalbų tobulinimas, darbas dirbant su įvairiomis programomis</i>
Darbo patirtis	<i>Įgyti patirties. Įsigilinti į darbo specifiką</i>
Pažintys, darbo pasiūlymai	<i>Užmegzti gerus dalykinius ryšius</i>

Studentai praktikos naudą dažniausiai sieja su galimybėmis įgyti reikalingų žinių, gebėjimų, reikalingų profesinei veiklai ateityje. Būsimiems ekonomistams svarbiausias kriterijus – galimybė studijų metu gaunamas teorines žinias išbandyti praktinėje veikloje. Šiek tiek mažesni ir tik keletos studentų nurodyti lūkesčiai susiję su praktikos nauda – darbo patirties įgyjimas ir pažinčių tinklo formavimas.

Praktikos, organizuotos pagal WIL metodiką, dalyvių, pasibaigus praktikos laikui, prašyta įvertinti

praktikos organizavimą: pasirengimo praktikai organizavimą, praktikos užduočių tinkamumą ir naudingumą, praktikos atlikimo eigą, praktikos įvertinimą, praktikos dokumentų naudingumą, naudą, gautą praktikos metu, mentoriaus ir tutoriaus vadovavimą praktikai. Vertindami praktikos pagal WIL metodiką organizavimo procesą, praktiką atlikę studentai pasirengimo praktikai etape geriausiai įvertino dėstytojo, praktikos vadovo kolegijoje, pagalbą, rengiant praktikos dokumentus. Organizuotų praktikų pagal

WIL metodiką adresu studentai daugiausia kritikos reikė vertinimo tvarkai ir šios tvarkos pristatymui ir išaiškinimui. Apibūdindami praktikos užduotį, dauguma apklausos dalyvių sutiko, kad, atliekant praktikos užduotį, sėkmingai buvo panaudotos žinios, įgytos studijų metu, kad praktikos užduotis įdomi ir prasminga. Iš visų praktikos atlikimo etapo vertinamų kriterijų geriausiai studentai įvertino įmonės suteiktą informaciją, reikalingą užduočiai atlikti, kolektyvo geranoriškumą, priimant praktikantą, padedant jam jaustis kolektyvo dalimi, užduoties rezultatų praktinį pritaikomumą tolimesnėje įmonės veikloje. Tuo tarpu įmonės praktikos vadovo dėmesys studentui iš šio etapo vertinamųjų kriterijų įvertintas silpniausiai. Praktikos vertinimo etape praktikantams naudingiausi atrodė susitikimai su dėstytoju (mentoriumi), jo patarimai ir tarpiniai vertinimai, kurie skatino veikti atsakingiau ir geriau. Savęs vertinimas (refleksijos), turėjęs padėti geriau atlikti užduotį ir sėkmingiau veikti įmonėje, atsidūrė paskutinėje vertinamų kriterijų reitingo lentelės pozicijoje. Iš visų praktikos dokumentų, studentų nuomone, naudingiausia buvo galutinė praktikos ataskaita, padėjusi studentui pačiam pamatyti ir įsivertinti praktinės veiklos pasiekimus; profesinio tobulėjimo planas, paskatinęs mąstyti, ką žino ir gali, ko nori išmokyti ir sužinoti praktikos metu studentas, praktikos programa, leidusi tiksliai suplanuoti ir vykdyti veiklas. Praktikos dienoraštis, kurio pildymas bandomosios praktikos metu nebuvo provalomas ir kurį pildė tik keli studentai, šioje vertinimo kategorijoje įvardintas kaip turėjęs mažiausios naudos.

Po praktikos savo refleksijas pateikė ne tik studentai, bet ir tutoriai bei mentorius. Tutoriams po praktikos buvo pateikti du atviro tipo klausimai, prašant juos nurodyti profesinės praktikos dalykus, kurie, jų nuomone, buvo sėkmingi / kokybiški ir turėjo poveikio studento mokymuisi ir veiklai praktikos metu, bei profesinės praktikos trūkumus, su kuriais susidūrė, vadovaudami studentams. Profesinės praktikos, organizuotos pagal WIL metodiką, didžiausiais privalumais praktikos vadovai įmonėse (tutoriai) įvardijo iš anksto parengtą ir su praktikos vadovu suderintą praktikos užduotį, leidusią geriau organizuoti praktiką, teikiančią didesnę naudą įmonei; studento dalyvavimą tiesioginiame darbe – galimybę susipažinti ir matyti, kas vyksta įmonės „viduje“, su kokiomis problemomis susiduria ir kaip jas sprendžia darbuotojai; galimybę studentams išbandyti / susipažinti su verslo valdymo programomis, procesais; naujas žinias ir įgūdžius. Didžiausi trūkumai, tutorių nuomone, laiko, skirto praktikantui stoka, per trumpa praktikos trukmė, informacijos apie studijų programą, išklaustyti studijų dalykus trūkumas, kai kurių studentų žinių, gebėjimų, asmeninių savybių

(kruopštumo, atsakingumo) stoka atliekant paskirtus darbus. Praktikos laikas per trumpas, kad studentas būtų apmokomas atlikti kasdienius darbus.

Išvados

1. Darbu pagrįstą mokymą galima apibūdinti dvejopai. Pirma, tai žinių, įgūdžių, gebėjimų įgyjimo būdas, įsisavinant teorinę studijų informaciją per darbinėje, profesinėje kasdieninėje veikloje atliekamas užduotis. Kitas požiūris apibūdina darbu pagrįstą mokymą, kaip aukštojo mokslo studijų programų pagrindą, jų organizavimo esminį principą. Darbu pagrįstas mokymas – aukštojo mokslo sistemos dalis, jungianti universitetą, studentus ir darbdavius į visumą, dėl kurios šis metodas ir yra efektyvus. Darbu pagrįstas mokymas pasižymi lankstumu, studijų programų turinio pokyčiais, atsižvelgiant į ekonominės, socialinės aplinkos pasikeitimus, būtent, dėl nuolatinio glaudaus ryšio su trečiaja šalimi studijų procese – darbdaviais. sėkmingą WIL modelio pritaikymą Lietuvos aukštojo mokslo praktikoje lemia šios charakteristikos: ryšių palaikymas tarp aukštosios mokyklos ir darbdavių; bendradarbiaujančių organizacijų (aukštosios mokyklos ir praktikos vietos organizacijos) institucinių išpareigojimų laikymasis; praktikos organizacijų atstovų įsitraukimas į praktikos vietos, kaip mokymosi aplinkos, rengimą; gerai organizuota praktikos vadyba, kuri užtikrintų profesinės veiklos patirties kaupimo galimybes.
2. Taikytas WIL metodas, organizuojant studentų profesinės veiklos praktikas, parodė komunikavimo intensyvumo ir ryšių palaikymo tarp aukštojo mokslo institucijos, studento ir praktikos vietos svarbą. Studentų požiūriu, praktikos organizavimo procese geriausiai įvertinta mentoriaus pagalba ir konsultacijos, užduoties aiškumas, tikslingumas, naudingumas ir praktinis pritaikomumas. Ši kriterijus sėkmingai įgyvendintas dėl aukštosios mokyklos praktikos vadovo (mentoriaus) ir praktikos vadovo įmonėje (tutoriaus) bendradarbiavimo, formuojant užduotį, vertinant jos atitikimą vykdomai studijų programai. Siekiant efektyviai išnaudoti profesinės veiklos praktikas, WIL metodiką išbandę tutoriai rekomenduoja aukštosioms mokykloms būti lankstesnėms nustatant praktikos laiką, komunikuojant su verslo atstovais dėl jiems parankaus laikotarpio.

Literatūra

1. Balčiūnas S., Valuckienė J., Damkuvienė M., Lepaitė D., 2010, *Ekonomikos ir verslo vadybos I pakopos studijų programų studentų praktikų organizavimo modelio apdirbamosios gamybos sektoriuje remiantis*

- WIL metodika galimybių tyrimas.* Projektas „Ekonomikos ir verslo vadybos I pakopos studijų programų studentų praktikų organizavimo modelis apdirbamosios gamybos sektoriuje remiantis WIL metodika (UNIWIL)“ VP1-2.2-ŠMM-07-K-01-005. Šiauliai: Šiaulių pramoninkų asociacija.
2. Balvočiūtė R., Rakickas A., Švilpaitė R., Meilūnaitė N., 2011, *Praktikos metodinės rekomendacijos (Ekonomikos bakalauro studijos)*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
 3. *Bendrieji reikalavimai studijų programoms*. Patvirtinta LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2010-04-09 Nr. V-501. Vilnius.
 4. Bound D., Garric J., 1999, *Understanding of Workplace Learning*. London: Routledge.
 5. Bound D., Solomon N., 2003, *Work - based Learning: a New Higher Education?* Buckingham: SRHE.
 6. Burton J., Jackson N., 2003, *Work – based Learning in Primary Care*. Abingdon: Radcliffe Medical Press.
 7. Costley C., Abukari A. A., Little B., 2008, *Literature Review of Work Based Learning*. London: Middlesex University.
 8. Costley C., Shukla N., Inceoglu I., 2009, *Work Based Learners' Engagement With The University: An Exploratory Study*. London: Middlesex University.
 9. Juozaitienė L., Požėlaitė R., Rudytė D., Svirskienė G., 2011, *Metodinės rekomendacijos praktikos organizacijoje vadovui*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
 10. Lepaitė D., Valuckienė J., Balčiūnas S., Damkuvienė M., 2011, *Vadybininkų ir ekonomistų praktikų apdirbamosios gamybos įmonėse teorinė koncepcija pagal WIL (profesinės veiklos integravimo į mokymosi procesą) metodiką*. Teorinė modelio studija. Šiauliai.
 11. *Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymas*. Patvirtinta LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2009-04-12 Nr. XI-242. Vilnius.
 12. Sajienė L., Kondratavičienė V., 2007, *Praktinio mokymo realioje darbo vietoje modernizavimo vertinimas: studentų požiūrio tyrimas. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 13. P. 102–113.

WIL METHOD APPLICATION: THEORY AND PRACTISE

Rasa Reizgevičienė, Marius Reizgevičius

Summary

Looking for opportunities to introduce innovative study methods, Northern Lithuania College organized a trial placement for students of management and economics study programs. In order to evaluate what components of the WIL method were successfully applied and what components should be improved, expectations of students of Financial Institutions Economics before the trial placement were assessed and placement organization process was researched by using a questionnaire survey method, focusing on the following: pre-placement organization, relevance and usefulness of tasks for placement, practical training course, placement assessment, placement document usefulness, benefits received during the placement, mentor and tutor guidance. The research revealed that students identified mentor assistance in preparing necessary documentation as the best aspect; the agreement on the assessment procedure was evaluated the worst. Most respondents agreed that performing of the placement task that was known in advance, agreed on with the mentor and the tutor, useful for the company, and having practical application led to successful use of knowledge acquired during their studies, the placement task was interesting and meaningful.

Keywords: innovative study methods, WIL methodology, placement.

WIL METODIKA: TEORIJA IR PRAKTIKA

Rasa Reizgevičienė, Marius Reizgevičius

Santrauka

Ieškodama pažangių studijų metodų taikymo galimybių, Šiaurės Lietuvos kolegija vadybos ir ekonomikos studijų programas studijuojantiems studentams organizavo baigiamąją praktiką. Sėkmingai pritaikytiems ir tobulintiems WIL metodikos aspektams nustatyti buvo išaiškinti finansinių institucijų ekonomikos studentų lūkesčiai prieš bandomąją praktiką ir anketinės apklausos būdu įvertintas praktikos organizavimo procesas, apimantis pasirengimą praktikai, praktikos užduočių tinkamumą ir naudingumą, praktikos atlikimo eigą, praktikos įvertinimą, praktikos dokumentų naudingumą, naudą, gautą praktikos metu, mentoriaus ir tutoriaus vadovavimą. Tyrimu nustatyta, kad palankiausiai studentai įvardijo mentoriaus pagalbą, rengiant praktikos dokumentus; prasčiausiai – susitarimą dėl vertinimo tvarkos. Dauguma apklausos dalyvių sutiko, kad, atliekant užduotį, kuri prieš praktiką buvo žinoma studentams bei su tutoriumi iš anksto suderinta, kuri įmonei reikalinga ir turi praktinį pritaikomumą, sėkmingai buvo panaudotos žinios, įgytos studijų metu, praktikos užduotis buvo įdomi ir prasminga.

Prasminiai žodžiai: inovatyvūs studijų metodai, WIL metodika, profesinės veiklos praktika.

[teikta 2012-03-13